

**UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ, FARMACIE, ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGIE „GEORGE EMIL PALADE” DIN
TÂRGU MUREȘ**

ȘCOALA DE STUDII DOCTORALE

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

**“PERSPECTIVE HOLISTICE ASUPRA SĂNĂTĂȚII MINTALE: ROLUL SĂNĂTĂȚII SOMATICE A
ADOLESCENTULUI ÎN BUNĂSTAREA PSIHICĂ A ADULTULUI”**

Conferențiar universitar Andreea Sălcudean

Perspectiva holistică privind sănătatea mintală, în special la adolescenți și adulți, integrează disfuncția metabolică și tulburările digestive timpurii ca factori semnificativi care influențează bunăstarea psihiatrică a acestor categorii de pacienți. Prezenta teză de abilitare sintetizează rezultatele cercetărilor proprii pentru a elucida interacțiunea complexă dintre aceste două elemente.

Adolescenții sunt deosebit de vulnerabili la tulburările de sănătate mintală, peste jumătate din toate tulburările mintale încep până la vârsta de 14 ani, iar multe rămân netratate până la vârsta adultă. Adolescenții cu DZT1 prezintă adesea niveluri mai ridicate de anxietate și depresie, care sunt legate de un control metabolic deficitar și de dificultăți comportamentale. Această relație sugerează că sănătatea metabolică poate influența direct bunăstarea psihologică, deoarece adolescenții cu un control glicemic mai bun tind să raporteze mai puține probleme emoționale și comportamentale. Aportul excesiv de zahăr în timpul perioadelor de dezvoltare poate duce la deficiențe cognitive și la o vulnerabilitate crescută la afecțiunile psihiatrice. Problemele gastrointestinale au fost legate de suferința psihologică, iar dovezile sugerează că axa intestin-creier joacă un rol crucial în rezultatele sănătății mintale. În plus, determinanții sociali ai sănătății mintale (dinamica familiei și statutul socioeconomic), au un impact semnificativ atât asupra sănătății metabolice, cât și asupra rezultatelor psihologice.

Sprijinul familial și calitatea relațiilor părinte-copil sunt vitale pentru sănătatea mintală a adolescenților, influențând capacitatea lor de a face față stresului și de a căuta ajutor atunci când este necesar.

Prezenta teză de abilitare este sintetizată pe patru direcții principale de cercetare și anume:

1. Tulburările psihice la pacienții (adulți și adolescenți) cu disfuncții metabolice.

Aceste afecțiuni prezintă o interacțiune complexă a factorilor biologici, psihologici și sociali. Următoarele aspecte sunt esențiale pentru înțelegerea acestei relații:

- a) Prevalența tulburărilor mintale în rândul adolescenților și adulților cu disfuncții metabolice este alarmant de mare și poate avea un impact grav asupra realizărilor lor educaționale și a calității generale a vieții.

- b) Impactul sindromului metabolic (MetS) asupra sănătății mintale este asociat cu un risc crescut de a dezvolta probleme de sănătate mintală. MetS prezintă rate mai mari de anxietate și tulburări depresive, probabil din cauza factorilor de stres fiziologici asociați cu disfuncția metabolică, cum ar fi rezistența la insulină și inflamația.
- c) Complicațiile somatice ca predictor ai tulburărilor mintale – plângerile somatice în copilărie a fost legată de un risc crescut de anxietate și depresie, indicând faptul că sănătatea fizică și sănătatea mintală sunt strâns legate.
- d) Comorbiditatea tulburărilor – adolescenții cu tulburări de sănătate mintală sunt mai susceptibili de a dezvolta MetS și viceversa, creând un cerc vicios care complică tratamentul. Anxietatea și tulburările de dispoziție pot exacerba problemele metabolice, ducând la un declin al sănătății fizice, care poate agrava rezultatele sănătății mintale.
- e) Implicații socioeconomice și de dezvoltare – persoanele cu probleme de sănătate mintală netratate se confruntă cu provocări în relațiile sociale, performanța academică și oportunitățile de angajare, ducând la dezavantaje socio-economice pe termen lung.

Înțelegerea interacțiunii dintre tulburările psihice și disfuncțiile metabolice este esențială pentru dezvoltarea unor strategii de tratament eficiente. Prevalența ridicată a problemelor de sănătate mintală, impactul MetS, natura predictivă a plângerilor somatice, comorbiditatea tulburărilor și implicațiile socioeconomice evidențiază necesitatea unei abordări de îngrijire care integrează serviciile de sănătate mintală și fizică.

2. Gestionarea tulburărilor psihice ante/postpartum – o provocare multifactorială care cuprinde diverse aspecte, inclusiv prevalența, factorii de risc, screeningul, accesibilitatea tratamentului și impactul sprijinului social. Aceste elemente sunt esențiale pentru dezvoltarea unor intervenții eficiente care pot îmbunătăți rezultatele sănătății mintale maternelor.

Monitorizarea sănătății mintale pe parcursul sarcinii este esențială, iar identificarea factorilor de risc poate facilita intervențiile timpurii. Prin studiile dezvoltate pe această direcție, am pledat pentru punerea în aplicare a programelor de screening și de sprijin psihologic în cadrul îngrijirii prenatale pentru a răspunde nevoilor de sănătate mintală ale femeilor însărcinate, în special ale celor aflate în situații defavorizate.

3. Afecțiuni digestive timpurii (debut la copii) cu impact asupra dezvoltării psiho-comportamentale la adultul tânăr: asocierea dintre stresul indus de misofonia cronică și patologia gastrointestinală la copii; respectiv, asocierea dintre apariția în copilărie a bolii inflamatorii intestinale și comorbiditățile psihiatrice la vârsta adultă.

Tulburările digestive timpurii la copii pot avea un impact semnificativ asupra dezvoltării psiho-comportamentale la adulții tineri, în special prin mecanisme care implică stresul cronic și patologia gastrointestinală. Una dintre preocupările principale ale populațiilor pediatrice este prevalența tulburărilor gastrointestinale funcționale, care includ afecțiuni precum sindromul intestinului iritabil (IBS) și dispepsia funcțională. Aceste tulburări sunt exacerbate de stresul psihologic cronic, care a fost identificat ca un factor de risc semnificativ pentru dezvoltarea lor. Interacțiunea dintre motilitatea gastrointestinală și stresul psihologic

este deosebit de pronunțată la copiii cu disfuncție autonomă, unde se observă o încetinire a funcției motorii, disfuncție ce contribuie și la stresul emoțional, care poate persista până la vârsta adultă, afectând rezultatele de sănătate mintală. Copiii diagnosticați cu boală inflamatorie intestinală (IBD) prezintă un risc crescut de a dezvolta comorbidități psihiatrice la vârsta adultă, inclusiv anxietate și depresie. Mediul psihosocial influențează rezultatele copiilor cu tulburări digestive. Interacțiunea dintre factorii biologici, psihologici și sociali subliniază necesitatea unor abordări integrate în gestionarea acestor afecțiuni, cu scopul de a îmbunătăți atât sănătatea gastrointestinală, cât și bunăstarea mentală.

4. Serotonina și neuroinflamarea în depresie: noi perspective privind patofiziologia și diagnosticul – discută pe de-o parte rolul nivelului seric de serotonină ca marker predictiv pentru depresie, în rândul pacienților cu DZT2, prezentând o perspectivă nuanțată care pune la îndoială ipotezele anterioare și sugerează noi căi de tratament și cercetare , iar pe de altă parte, relația bidirecțională dintre neuroinflamare și depresie este evidențiată, subliniind mecanismele prin care neuroinflamarea poate induce comportamente de tip depresiv.

